

Citation style

Pánek, Jaroslav: Rezension über: Joachim Bahlcke, Geschichte Tschechiens. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart, München: C. H. Beck, 2014, in: Český časopis historický, 2015, 2, S. 552-553, DOI: 10.15463/rec.1189737640

český časopis historický

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

ZPRÁVY O LITERATUŘE

Obecné

Joachim BAHLCKE

Geschichte Tschechiens. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart

München, Verlag C. H. Beck 2014, 128 s., 2 mapy, ISBN 978-3-406-66179-2.

Německý bohemista Joachim Bahlcke patří k mezinárodně nejuznávanějším badatelům o raně novověkých dějinách českých zemí, ale také Polska a Uher. Od práce na svých rozsáhlých monografiích a pramenných edicích se na okamžik vzdálil, aby pro oblíbenou encyklopedicky pojatou edici Wissen mnichovského nakladatelství Beck, v níž vycházejí také malé dějiny států světa, napsal stručnou syntézu české historie. Knížku, kterou doprovází seznam panovníků a prezidentů, výběrová bibliografie a rejstříky, rozdělil do osmi kapitol. Kromě první, věnované území, jazyku a národu, všechny ostatní odrážejí autorovu osobitou periodizaci českých dějin. Jsou to období Přemyslovců, prodloužené 14. století, doba české reformace a stavovského státu (1415–1620), baroka a osvícenství (1620–1790), období od „národního obrození“ do rozpadu Rakousko-Uherska (1790–1918), Československá republika (1918–1992) a Česká republika (od 1993).

Autor vychází z realistického poznání, že znalosti Němců o historii českých zemí jsou zanedbatelné, a proto zdůrazňuje, že Česko, „ein junger Nachbarstaat“, má více než tisíciletou minulost, v níž se střídaly epochy samostatnosti s obdobími imperiálního útisku,

a že tento stát je po staletí partnerem německých a rakouských dějin. Složitost české minulosti osvětluje J. Bahlcke v úvodní kapitole, která je úvahou nad významem pojmenování teritoria, jeho součástí, obyvatel a jazyka v českém a německém – v průběhu dějin proměnlivém – sémantickém kontextu. Autor se cílevědomě odpoutává od historického označení „böhmische Länder“ a německému publiku předkládá a zdůvodňuje výhody neutrálního označení „Tschechien“, které není zatíženo mnohoznačností ani balastem negativních stereotypů.

Bahlckeho podání českých dějin má svou dějovou kostru ve výše naznačených periodizovaných kapitolách. Není však pojato jako jednoduše chronologický proud událostí, což by se u stručné syntézy dalo očekávat. Autor klade důraz na problémy českých dějin, jež nadřazuje chronologii (kupříkladu výklad o vzniku přemyslovského státu předchází následnému pojednání o Velké Moravě). V rámci dlouhých period osvětluje tematiku budování či proměny státu včetně jeho správy a církevní organizace, hospodářských základů a společenské struktury, přičemž nepomíjí národnostní a kulturní problematiku. S nadhledem zařazuje český vývoj do středoevropských souvislostí, a to vyváženě ve vztahu k západnímu sousedství (zdůrazňuje „slawisch-deutsche Kulturbeggnung“ a podíl židovstva) i k zemím ležícím na východě, zejména v porovnání s Polskem a Uhrami.

Syntetický výklad pracuje velmi úsporně s faktografií a soustřeďuje se na srozumitelnou interpretaci pojmů (regnum, corona,

země a zemské vlastenectví, rakouský „Gesamtstaat“, národní identita a její mnoho-
vrstevnatost, český, československý a česko-
slovenský národ apod.) a na velká témata
českých dějin, která mohou oslovit zahra-
ničního čtenáře. Do popředí vystupují mj.
vznik přemyslovského státu a jeho proměna
ze slovanského ve dvojjazyčné teritorium,
velmocenská politika Karla IV. a vrcholný
vzestup evropského významu Prahy a čes-
kého státu, česká reformace a úspěchy husi-
tů při odrážení křížových tažení, veřejná
náboženská tolerance ve stavovské společ-
nosti, Česká konfederace z roku 1619 jako
jeden z velkých evropských ústavních pro-
jektů, Komenský a úsilí evangelického exilu
o zvrát pobělohorských poměrů, vzestup
za národního obrození, vznik dvou paralel-
ních společností v českých zemích (české
a německé) po roce 1848, Národní divadlo
a dovršení české kulturní emancipace, ně-
mecká kultura a úloha pražské židovské in-
teligence, obnovené české sebevědomí, Ma-
saryk a představy o budoucnosti malých
evropských národů, rozpad habsburské mo-
narchie a utvoření československého státu,
národnostní problémy meziválečné doby,
proměna identity českomoravských Němců
v meziválečné době a vznik sudetoněmec-
tví, sudetská krize a okupace českých zemí.
Jakmile autor přechází do soudobých dějin,
nabývá jeho výklad faktografičtějšího rázu,
což je přirozeným důsledkem menšího ča-
sového odstupu. Nicméně i v těchto par-
tích si udržuje nadhled a osobitě zdůrazňuje
některé skutečnosti, které se mu staly
blízkými při analytickém výzkumu raně
novověkých emancipačních procesů a regi-
onalismu, například odstředivé tendence
Slovenska v československém státě či mo-
ravský a slezský autonomismus v České re-
publice na sklonku 20. století. Jeho důklad-

ná znalost problematiky není založena
pouze na využitých pramenech a literatuře,
ale také na osobní zkušenosti z mnoha stu-
dijních pobytů v českých zemích.

V porovnání s příručkami, které nabízejí
množství rozmanitých detailních údajů,
představuje J. Bahlcke s didaktickou důmy-
slností to nejpodstatnější, co by mohl či měl
německý čtenář vzít na vědomí. Napsal kni-
hu s hlubokým porozuměním pro dynami-
ku českých dějin a s nezakrývanými sympa-
tiemi k českému prostředí (nikoli náhodou
ji věnoval „den tschechischen Freunden
und Kollegen“). Publikace se vyznačuje
faktografickou spolehlivostí, ale i – až
na zanedbatelné drobnosti – naprostou or-
tografickou korektností v míře, jaká je v za-
hraničních publikacích neobvyklá. Joachim
Bahlcke prokázal mimořádnou schopnost
syntetického uchopení českých dějin
a na malém prostoru je představil jako dějo-
vě dramatickou a čtenářsky zajímavou inte-
grální součást evropské historie.

Jaroslav Pánek

Ondřej FELCMAN –
Ryszard GLADKIEWICZ a kol.

Kladsko. Dějiny Regionu

Hradec Králové-Wrocław-Praha-Kłodzko,
Filozofická fakulta Univerzity Hradec
Králové, Polsko-Czeskie Towarzystwo
Naukowe, Historický ústav AV ČR,
Powiat Kłodzki 2012, 606 s. textu
+ 50 s. obrazových a mapových příloh,
ISBN 978-80-87607-00-8,
ISBN 978-83-928987-3-3,
ISBN 978-80-7286-191-0,
ISBN 978-83-926328-3-2.

Kladsko tvoří jakési bílé místo v dějinách
historických Čech. Dnes je již vnímáno ja-